

Spedizione in abbonamento postale
Poština plačana v gotovini

Prezzo - Cena L 0.70

Domoljub

V Ljubljani 18. marca 1942-XX

55 - Štev. 12

Mlađo brstje

RAZGLED PO SVETU

Vojna poročila

V začetku tega tedna je slabo vreme v severni Afriki oviralo delovanje letalstvu in vojski. Pozneje pa so se boji začeli na vseh koncih in krajih razvijati. Italijansko letalstvo je uspešno napadalo skupaj z nemškimi zlasti angleški otok Malto, kjer je bilo mnogo požarov in kjer je bilo uničenih mnogo angleških letal, bodisi v zraku ali pa na tleh. Otok Manoel je bil tudi bombardiran od italijanskih in nemških letal ter so tamkaj bili velikanski požari. Prav tako uspešno so italijanska letala bombardirala angleške čete, ki so skušale napadati s pomočjo topništva vzhodno od kraja Mekili v Cirenajki. Po večdnevem junaske boju so italijanske čete Angleže vrgle nazaj ter jim uničile tudi mnogo vozil. Italijanska letala so uspešno napadala velik angleški konvoj, veliko skupino prevoznih ladij, v spremstvu križark, ter so skupaj z nemškimi letalskimi silami zanesljivo zadela tri angleške križarke, izmed katerih je ena skoraj gotovo potopljena. — Sovražnik je sicer z letali napadal Bengazi, Tripolis, otok Rodos, pa nikjer ni napravil prav nobene škode. Angleži so z letali napadli tudi Atene, kjer so res razbili dve hiši ter ubili dva Grka. — Ko pa so Angleži poskušali napasti italijansko ladijsko spremljavo, so jih italijanska letala odbila ter so italijanske ladje srečno prišle tja, kamor so bile namenjene. — V zadnjih štirih tednih so italijanske pomorske sile skupaj z letalstvom v Sredozemskem morju potopile 6 angleških podmornic.

Na ruskem bojišču si sovražnik zaman prizadeva, da bi dosegel kak uspeh. Nemško letalstvo uspešno podpira boje svojih čet ter uničuje sovražnika kjer koli ga dobi. Tako so Rusi, kakor pravi nemško poročilo, od 25. svečana do 5. sušca izgubili 197 letal, od 6. sušca do 8. sušca so izgubili 62 tankov, od 9. do 12. sušca pa 55 tankov.

Ob vzhodni ameriški obali so italijanske in nemške podmornice sila delavne. Samo italijanske podmornice so tamkaj v teku enega tedna potopile nič manj kakor 57.000 ton ameriškega ladjeva, medtem ko so nemške podmornice potopile 17 ameriških ladij s skupno 109.000 tonami.

Bojiv vzhodni Aziji zavzemajo vedno večji razmah. Japanci so, kakor smo že zadnjič poročali, uspešno izkrcali svoje čete na otoku Javi in Sumatri. Bili so hudi boji, toda nazadnje je vlada Holandske Indije, ki ima svoj sedež na Javi, sklenila boje končati ter se vdati Japonci so pri tem zajeli 95.000 holandskih vojakov ter 5000 angleških, avstralskih in ameriških. To se je zgodilo 9 dni potem, ko so se Japonci na Javi izkrcali. Zdaj so se Japonci izkrcali že na Novi Gvineji, ki bo kmalu zasedena. Tako bodo Japonci imeli pred seboj Avstralijo, ki se z vso vneto pripravlja na odpor. Na drugi strani pa, kakor je naglašal v svojem govoru japonski ministrski predsednik Tojo, Japonci pričakujejo, da se bosta Avstralija in Indija sami vdali Japoncem ter da bosta usoda vojnih grozot. V nevarnosti zdaj ni le Avstralija, temveč tudi Indija, ker so na oni strani Japonci že zavzeli važno mesto Rangoon, odkoder zdaj lahko začno svoj pohod proti Indiji. Angleški general Wavell zdaj sicer organizira odpor v Indiji, pa ima premalo pripravljene. — Japonci poročajo, da so od začetka vojne uničili skupaj 952 sovražnih letal ter da so zdaj zažgali eno sovražno križarko, 3 hudo poškodovali, zraven pa poškodovali še en rušilec ter tri parnike. V prvih treh mesecih vojne so japonska letala uničila sovražniku 400 tankov, avtomobilov, vozil, lokomotiv in vagonov.

Pregled japonskih uspehov

Dne 7. decembra 1941 so se začele japonske sovražnosti proti Zedinjenim državam Severne Amerike in Angliji. Dne 22. decembra so Japonci zasedli Hongkong. Dne 2. januarja 1942

so Japonci osvojili filipinsko glavno mesto Manilo. Dne 11. januarja je Japonska začela napadati Nizozemsko vzhodno Indijo, ker je tamkajšnja vlada spremenila to otočje v operacijska oporišča Anglije in Zedinjenih držav proti Japonci. Dne 8. februarja so Japonci napadli izredno močno utrjeni otok Singapur in se na njem izkrcali. Dne 15. februarja je se Singapur vdal. Dne 28. februarja so se Japonci izkrcali tudi že na otoku Javi. Dne 9. marca je Java padla. Istočasno so se Japonci izkrcali tudi na vseh sosednjih otokih in jih zasedli. Medtem so Angleži izgubili tudi že Rangoon v Birmi in Novo Gvinejo.

Usoda japonske — odvisna od bodočih dogodkov

Predsednik japonske vlade Tojo je ob 37. obletnici japonske zmage nad Rusi pri Mukdenu objavil proglas, v katerem pravi, da je Japonska s to zmago začela svojo veličino. Tedaj je bila prisiljena boriti se z Rusijo za rešitev svojih pravic, kakor se mora tudi sedaj bojevati zaradi svoje obrambe. Usoda japonskega cesarstva bo odvisna od bodočih dogodkov in vsakdo mora biti pripravljen na sleherno irtev za zmago.

Kanadi se ne mudi

Te dni je kanadska vlada sklenila prirediti ljudsko glasovanje o tem, ali naj kanadske čete odidejo na bojišča izven Kanade. Kanadski volilci bodo morali odgovoriti na naslednje vprašanje: »Ali ste mnenja, da vlada ni odgovorna za poznejše oblike in omejitve pri načinu nabiranja vojakov in njihove uporabe?« To ljudsko glasovanje bo v drugi polovici maja meseca.

Orli odnesli tri pastirce.

Med vsemi orli je kondor, ki živi v visokih Andah Južne Amerike, največji. Kondor je tako velik in močan, da odnaša ovce in tudi razno divjad, ki jo zaloti kje na prostem. Dogodilo se je tudi že, da je odnesel kakakega otroka. Zdaj pa poročajo argentinski listi, da so trije kondorji odnesli kar tri pastirce, ki so pasli svoje ovčice na podnožju 3600 metrov visoke gore Sv. Lovrenca ob reki Rio Oro. Zgodilo se je takole: Ko so bili pastirčki vsi zaverovani v svojo igro, so se visoko nad njimi prikazali trije viliki kondorji in krožili dalje časa nad čredo ovac, potem pa so se spustili navpično navzdol. Kondorji se pa niso pognali v čredo, temveč med dečke. Vsak kondor je pograbil s kljunom in kremplji svojo žrtv ter se z njo pognal v oblake. Ljudje, ki so opazili ta prizor, so obstrneli. Pograbil so za puške in pričeli zasledovati ptice roparice, ki so se vedno bolj izgubljale med oblake. Streljati nanje niso smeli, ker bi lahko zadeli tudi pastirčke. Če bi pa zadeli ptiča, bi fantiček padel z višine s tako silo na zemljo, da bi se razbil. Zato so se vdali v usodo in bili prepričani, da svojih pastirjev nikdar več ne bodo videli živih. Kako veliko pa je bilo presenečenje njihovih staršev, ko so se fantički čez nekaj dni vrnili domov zdravi in veseli! Svojim staršem so otroci pripovedovali, da so jih kondorji nosili nekaj časa po zraku, nato jih pa odložili ob višje ležečem obronku gore ter takoj odleteli dalje. Na tem kraju so jih pozneje našli ljudje vse prestrašene in obnemogle. Najprej so jih pokrepčali, nato pa odpeljali na njihove domove.

Zamorčevo ogledalo

Zamorček je globoko nekje v goščavi našel košček razbitega ogledalca. Mož, ki kaj takega še nikoli ni videl, pogleda v ogledalo ter žalostno vzdihne: »Ubogi moj rajni oče!« Dragoceno podoba svojega rajnega očeta je Zamorec nesel domov ter jo skrnil v koto svoje kočice. Tam pa jo je nekega dne našla njegova žena ter brž pogledala, kaj je. »Aha,« je divje zakričala. »To le je tista grda babnica, ki je menda zmešala mojega starega, da zdaj skriva njeno podobo.« — Oba sta v ogledalu videla samega sebe, ne da bi se bila tega zavedla. Mož je mislil, da vidi svojega rajnega očeta, žena pa, da vidi kako grdo zopernico. Vsak je v ogledalu videl pač le tisto, na kar je mislil.

KRATKE z vsega sveta

Te dni je minilo 150 let, odkar je bil rojen svetovno znani nemški vinogradnik Johana Bronner.

Stroj, ki zanesljivo zaznamuje tudi najrabilješe zračne tresljaje in valove, se je posrečilo izumiti jezuitskemu patru Louisu Hurttadu v zvezdarni La Cartua v španski Granadi.

Približno 500 milijonov let stare ribe je našel med okameninami 31 letni danski strokovnjak Eigil Nielsen.

Angleške oblasti so izdale stroge odredbe proti vsem, ki bi po nepotrebnem trtili papir ali ga odmetavali, namesto da bi ga izročili posebnim državnim skladiščem.

V ameriškem New Yorku je umrl bivši svetovni šahovski mojster J. R. Capablanca.

Iz 200.000 parov starih čevljev so napravili 100.000 novih, ki jih bodo razdelili med potrebne po nižnjih cenah oziroma brezplačno.

V višini 150 km je 615 stopinj vročine, trdi pariški učenjak dr. Fabry.

Otok Javo, kakor tudi Rangoon, glavno mesto Birmanije, so Japonci zavzeli.

Japonsko uradno poročilo trdi, da so Japonci v treh mesecih vojne na Tihem morju uničili 1182 nasprotnikovih letal, ujeli 120.000 vojakov in bilo ubitih 80.000 nasprotnikovih vojakov.

Kakršna koli stavka je ves čas vojne preprodana v Združenih državah.

Operacijo zaradi ledvičnih kamnov je nad 60 let stari švedski kralj Gustav Adolf srečno prestal.

Brez posebnega dovoljenja policijskih oblasti bolgarski Judje odslej ne bodo mogli potovati iz enega kraja v državi in drugega.

Po bolgarskih gostilnah ni dovoljeno več kakor enkrat na dan pojedti juho, drugo jed in obrok sadja.

Nad 600 ljudi je bilo ubitih, ko so te dni angleški bombniki napadli pariška predmestja.

Vse žide češkega protektorata bodo naselili v mestu Terčinu na severnem Češkem.

Do 600 črk napiše v eni minuti dobra sodobna strojeписка.

Okrog 17.000 žrtev zahteva jetika vsako leto na Madžarskem.

Vse židovske inženirje in podjetnike, ki niso vojaki ali sinovi vojakov, je črtala iz seznama romunska inženirska zbornica. Prizadetih je 1500 inženirjev.

Elektrifikacija Bolgarije, predvsem železnice, pripravljata bolgarska vlada.

15.500 losov so postrelili v dobrem tednu na Švedskem.

Kot žrtev avtomobilske nesreče je te dni umrl v Kairu v Egiptu angleški general Jack Campbell.

Vojaško uniformo bodo odslej nosile angleške bolničarke, ki so v službi vojske preko morja.

Največja roža na svetu, rafflesia arnoldi, raste v Indiji. Popok te rože tehtja 7 kg in meri vsak cvet v premeru en meter.

Nad 346.000 zvezkov šteje lani ustanovljena vseučiliška knjižnica v slovaški Bratislavi.

Požar je uničil v španski Barceloni večje skladišče, napolnjeno s kopro in rastlinskimi oljem. Blizu enega milijona pezet škode.

Področje Albanije se je s priključitvijo prej Jugoslaviji pripadajočega ozemlja pri Kosovu in Debru povečalo za 14.294 kvadratnih kilometrov in za 754.000 prebivalcev.

Turški minister za kmetijstvo je naročil učiteljsku in učencem, naj šolske vrtove in vso šolam pripadajočo zemljo spremene v zelenjadne vrtove.

Od 40 na 50 milijonov lejev letno so zvišali plačo romunskemu kralju Mihaelu I.

Otok Patos, ki se dviga iz morja 50 km od venezuelskih obal, je angleška vlada prodala ameriški državi Venezueli.

Zbiranje kopriv na vsem državnem področju je zaukazalo madžarsko kmetijsko ministarstvo v zvezi z raznimi ukrepi vlade za oskrbo blagovne industrije s surovinami.

7 otrok je že povila 21 letna Roger Jaquer v Sauzeu v dolini Rodana.

Nemčija bo kupila v Bolgariji 42 milijonov kilogramov bolgarskega tobaka v vrednosti štirih milijard levov.

SEME KRISTJANOV

(Nadaljevanje.)

(Povest iz časov cesarja Septimija Severa, 193—211.)

Besedo »zapoveme« je spregovoril z visokim, skoraj vojaško zapovedujočim glasom.

»Naj pa bol Ljubezen do tvoje hiše in ljubezen do božanskega cesarja bo vodila moje besede. Nikomur ne želim nič hudega, najmanj pa komu škodovati.«

»Državi boš koristila, neizmerno koristila. Vsevidni in vsevedni bogovi naj spremljajo tvoje besede!«

»Morebiti bo našemu dičenemu sodniku znano ime neke Marcelle iz tukajšnjega mesta in pa ime njene hčere Potamiene.«

»To ime si moram zapomniti. In prej ko mogoče ti dve osebi poiskati. Tebi se pa v imenu božanskega cesarja na ves glas zahvaljujem.«

»Lepo se zahvaljujem za visoko priznanje.«

»Bogovi s teboj, Fulvijeva hči! Silvija je zapustila sodnikov dom. Po skrivnih ulicah se je plazila. Rada pa bi šla na javni trg in bi bila ljudstvu oznanila svoje dejanje; komaj se je premagala, da ni vsej Aleksandriji oznanila, da je njeno odkritje rešilo ogromni rimski imperij; rešilo propada in pogina.«

»Ali ste se slišali?« je prišla iz mesta Marcelina hči Potamiene.

»Kaj pa takega? Veselega ali žalostnega?«

»Kakor se vzame. Ali naj povem?«

»Kaj povej.«

»Našega Herona ni več!«

»Kam je pa šel?«

»Danes je dal glavo za Jezusa.«

»To se pravi, da naš Heron živi v Bogu.«

»Kako si že večkrat rekla, mama?«

»Kako? Kakor je učil naš Gospod na gori: Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasmrtovali in preganjali in vse hudo zoper vas govorili. Veselite in radujte se, zakaj veliko je vaše plačilo v nebesih.«

»In v krstni nedolžnosti je šel od nas.«

»Zgodaj je končal, pa je spolnil veliko let, kakor pravi sv. pismo.«

Zamislila se je Marcela v smrt svojega mladega sorodnika. Njeno oko je gledalo, kakor bi imelo v daljni daljavi zagledati mladega Herončka v nebeski slavi, v zboru kralcev. Ali pa je mislila: »Saj nas naš mladi sorodnik ne bo pozabil in nam bo tudi prej ali slej pripravil neminljiv venec v prostorih večne domovine.«

Ali pa je slutila, da se tudi zanjo že plete mučeniška krona in da so že skoraj na pragu tisti, ki jo bodo spremili v areno, na bojišče, k zmagi nestrohljivega venca...

»Probl Probl Povej mi, ali si moj sin?«

»Zakaj pa tako vprašuješ, oče?«

»Prob se je obrnil proti očetu, sodniku Akvilu, ki je gledal in miril svojega sina.«

»Zakaj vprašujem?«

»Da.«

»Ker čujem, da moj sin sklepa za mojim hrbtom in brez moje vednosti neke zveze s kristjani. Zakaj to?«

»Oče! Verjemi mi, da tvoj sin ni vedel, da je njegova izvoljenka kristjana.«

»Ni vedel, ni vedel... Kako da ni vedel?«

»Do zadnjega je hodila še z nami.«

»In vohunila in iskala plena, da bi ga bila ponesla tistemu svojemu Kristusu. In ti bi bil njen plen.«

»Oče! Tvoj sin še danes ne more verjeti, da bi bila Potamiene res kristjana. Ne morete.«

»In danes bo videl, da je!«

»Oče! Ne verjemi! Ne verjemi jezikom! Če bi bila pa res... kar pa ne more biti, — oče, potem jo pa pregovori, primoraj jo; oblast imaš. Saj si sodnik!«

»Sin, ti ne poznaš kristjanov, kakor jih pozna tvoj oče. Ti ljudje so trmasti. Trdovratno so navezani na svojega Kristusa. Trdovratno! Tako ti povem.«

»Oče, poskusi. Porabi moč, ki jo imaš v rokah!«

»Poskusi, poskusi! To lahko praviš ti, ki nič ne veš. Jaz ti pa povem, da boš med tisoč

kristjani dobil komaj enega, ki bo hotel odpasti in Kristusa zatajiti. Taki so, da ti povem. Še danes boš videl, da govorim resnico.«

»Še danes?«

»Še danes! Vedi, da sem že izdal ukaz, prijeti Potamiene in njeno mater.«

»Poskusi jo pregovoriti, prosim te!«

In sin se je zamislil v gotovost in negotovost boja, ki ga je njegov oče že tolikokrat zaman bojeval s kristjani... Ali bo sedaj uspel?

VII.

Sinu Probu na ljubo je oče takoj prvi dan začel z zaslišavanjem Potamiene in njene matere.

»Ti si torej mati te mladenke?« je spregovoril kolikor mogoče prijazno.

»Po milosti božji sem,« odgovarja mati Marcela.

»In kdo je njen oče?«

»Bog ga je davno odpoklical.«

»To se pravi, da je umrl.«

»Za ta svet. Za Boga pa ne. Pri Bogu in v Bogu še vedno živi.«

»Živi. Neumnost! Kar je mrtvo, je mrtvo!«

»Za nas je smrt šele začetek življenja.«

»Neumnost, saj pravim!«

Akvila se je službi primerno odkašljal. Potem pa je nadaljeval:

»In ta mladenka je tvoja edina hči?«

»Edina!«

»Ali je ni škoda? Tako mlada, pa bi jo ti pustila umreti. Naj živi! Naj uživa življenje!«

»Življenje! Kratka je dolgost zemeljskega življenja. Dolga, neskončna je pa dolgost onostranskega življenja.«

»Mati si. Ali ljubiš svojo hčer?«

»Ljubim jo.«

»Potem jo pusti živeti. In uživati srečo življenja. Na primer, da bom kar naravnost govoril, uživati srečo ob strani mojega sina.«

»Sama naj govori, sama naj odločuje!«

»Sem že zaročena —«

»Vidiš? se je obrnil Akvila proti svojemu sinu.

Skrivnostna zaroka, ki jo omenja Potamiene, je bila seveda Akvilu kakor tudi njegovemu sinu v resnici nerazumljiva skrivnost...

»Zeel bi, da se mlada zaročenka premisli. In tudi njena mati Marcela naj to gotovo prenaplajeno zaroko dobro premisli in jo razdere. Dam vam odloga do prihodnjega zaslišanja. Končano!«

Pomignil je straži in straža je odvedla novi jetnici v ječo.

»Sedaj vidiš in veš,« je začel Akvila pogovor s svojim sinom. »Kdo bi si mislil, da so ti kristjani tako izprijeni in tako zgodaj splet-karijole!«

»Dovolj mi, oče, da do prihodnjega zaslišanja pozovem, kje in s katero hišo in družino je deklica sklenila zaroko.«

»Poizvedi, če moreš.«

»Upam, da bom. In da bom tudi to zvezo razdri in uničil. Zakaj sem pa Akvilov sin!«

»Fortuna s teboj!«

»Prob je preiskaval. Zastonj. Nihče ni vedel povedati o kaki zaroki. Ne Sulpicij, ne Silvija, nihče ne.«

»Ali so čudni ti kristjani! Kdo more razumeti njih tajnosti in skrivnosti!«

Čez teden dni novo zaslišanje.

»Upam, da si je Potamiene premislila in se za svojo srečo odločila.«

»Da, premislila sem si.«

»Ali res? Ali sem prav slišala? Potamiene, reci še enkrat tisto besedo!« je jel vzklikati Prob.

»Premislila sem si.«

»Dobro! Pravilo.«

»Ali moj ženin ni doma iz Aleksandrije?«

»Od kod pa?« je hotel vedeti Akvila.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Iz narave

Orjaška smrdulja

Kdor z odprtimi očmi hodi skozi naravo, najde na vsakem koraku dokaze čudovitih in umnih ureditev, pa naj začne z opazovanjem živali ali rastlin, cveta ali korenin. Še več čudovitosti najde pri rastlinah, če se omejimo samo na te, iz tropskih, vročih krajev. Naj za danes imenujemo samo eno rastlino, ki je že od nekdaj vzbujala zanimanje med učenim in neučnim svetom, za katero so zmetali zlasti Londončani bajne denarje. To je rastlina, ki so jo krstili znanstveniki s imenom *Amorphophallus titanum*, iz družine kačnikov, mi pa bi ji po domače rekli »orjaška smrdulja«.

To je do dva metra visoka rastlina. Iz gomolja požene cvetna betva, ki jo obdaja zelen, z rumenimi pegami pokrit list v obliki tulca. Ko se ta list odvijje, opazimo, da je notranjščina lista

temnovijoličasta, sredi tega listnatega plašča pa se dviga visok rumen stožec, na čigar spodnjem, po plašču ovitem delu se nahajajo številni prašni in pestilni cveti. Zgoraj se cvetni bet razširja v širok mesnat vrh, ki je po sredini žlebast iz krvavordeče barve.

Vsa rastlina je res veličastna, toda ima huda napako. Ko je namreč najlepše razvita, razširja okrog sebe hud smrad po gnilem mesu, tako da je ne moremo uporabljati za okras. Le v cvetiščih njakih, zavarovano od stekla, jo moremo občudovati.

Cemu vsa ta naprava: tulec, krvavordeči bet, številni prašni in pod njimi pestilni cveti? Vedeti moramo, da je orjaška smrdulja rastlina, pri kateri posredujejo opravevanje muhe, je torej »muhočevka«. Medtem ko metulje in čebele privabljajo v goste lepo dišeče cvetlice, ta rastlina vabi muhe s svojim smradom. Saj vemo, da muhe ležejo jajčeca v gnijoče meso, kjer najdejo njihove ličinke takoj, ko se rode, dovolj hrane in prilike, da morejo žreti, žreti in spet žreti, dokler ne dorastejo, nakar se zabubijo, iz bub pa prilezejo muhe, ki spet ležejo jajčeca v gnijoče meso, iz jajčec se spet razvijejo ličinke, ki samo kro in rastejo, dokler... no, pesem se začne znova od začetka kakor že sto in tisočletja.

Muhe torej vabi smrad po gnijočem mesu, po magi pa še krvavordeča barva betiča. Tako moremo videti, če se rastlini približamo, cele procesije muh, ki se sprehajajo po betu navzgor in navzdol tja do prašnih in pestilnih cvetov. Kež se muhe premikajo med njimi, prenašajo prah, s katerim so se obložile na drugih rastlinah iste vrste, na pestilne cvete te rastline, posredujejo torej opravevanje, in ko so to opravile, gredo pa betu navzgor in odlete na druge rastline. Iz opravevanja cvetov se razvijejo lepe rdeče jagode, ki stoje na dnu betiča kot prstan samih rubinov. Ke

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Kaj je NOVEGA

d Sv. oče Pij XII. bo praznoval 25 letnico škofovanja 14. maja, na praznik Vnebohoda. Ob tej priliki bo Pij XII. dal svetu očetovsko poslanico.

d V jarek je padla in se je zadušila. Te dni je šla triletna Vidka Venturinijeva, stanujoča na ljubljanski Ižanski cesti, k sosedom na obisk. Bila je nekaj časa pri njih, potem pa je odšla proti domači hiši. Namesto da bi šla po navadni poti, jo je mahnila kar po bližnjici. Pot je vodila tudi čez nekaj več kakor meter širok jarek, čez katerega je bila položena deska. Nesrečen slučaj pa je hotel, da je Vidki spodrsnilo in je padla z glavo naprej v jarek ter se zadušila. Vode je bilo v jarku komaj toliko, da je segala do kolen. Starše naj tolaži Bog!

d Z dnem 15. marca se smatrajo na poročilo Tiskovnega urada Visokega komisariata za zapadle vse propustnice (lascia passare), izdane od kr. kvesture v Ljubljani za izhod s področja pokrajine. Kr. kvestura bo namreč ponovno odredila vse predpisane pogoje.

d V globokem vodnjaku je našel smrt. Zidar Jakob Coggi iz Bergama se je po vrvi spustil v izprazen vodnjak, da bi izvršil več popravil. Ko se je spuščal po vrvi, pa so mu roke odpovedale in zidar je padel na dno in obležal. Njegov tovariš je poklical bližnje ljudi na pomoč, nakar se je z vrvi spustil v vodnjak. Z veliko težavo je spravil Coggija po vrvi spet iz vodnjaka, toda vsi poskusi za rešitev življenja ponesrečena so se izjalovili. Coggi si je močno pobil glavo in si pretresel možgane ter zanj ni bilo več rešitve.

d Na realni gimnaziji v Kočevju so pričeli te dni redni pouk. Zavod obiskuje sedaj 285 učencev, od teh je 162 dečkov in 121 deklic. Poučuje 14 profesorjev. Popoldne je v tem zavodu pouk za ljudskošolsko mladino. Kočevski gimnazijski zavod bo letos praznoval 70 letnico obstoja.

d Nakazila premoga uklinjena. Monopolska uprava za premog je obvestila vse prizadete zasebnike in tvrdke, da je prenehala nakazovati premog od 1. marca naprej, ker se je vreme toliko izboljšalo, da ogrevanje prostorov ni več potrebno. Tisti, ki so dobili premog za mesec marec, tega kuriva ne smejo porabiti, za marec nakazana in dvignjena količina se bo štela kot nakazilo premoga za prihodnjo zimo. Izjema so le bolnišnice in podobni zavodi. Kurjenje in ogrevanje prostorov pri zasebnikih, podjetjih in vseh uradih se mora takoj nehati, da se prihrani tako veliko premoga za prihodnjo jesen.

d Naš ilustrirani mesečnik »Obiske« je zdaj izšel v dvojni številki. Ta številka je tako pestra in vsestransko zanimiva, da moremo in moramo ta izvrstni časopis vsakomur najtopleje priporočati. Niti ene stvari ni v vsej številki, ki ne bi vsakogar zanimala, zlasti pa je zanimivo poglavje o organizirani slovenski poljedelski koloniji v južnoameriški državi Ekvador. — Če mesečnika še nimate v svoji hiši, ga naročite. Prav gotovo nikomur ne bo žal!

d Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani sporoča, da se bo pouk zopet začel za vse razrede v ponedeljek oziroma v torek, in sicer obakrat ob 13.50 v prostorih II. moške gimnazije na Rakovniku. Pouk bodo imeli izmenoma vsak drugi dan vsi razredi od prvih do sedmih; osmi ostajajo še nadalje na uršul. meščanski šoli. V ponedeljek naj pridejo I. abc, III. abc, V. abc, VII. ab, v torek pa II. abc, IV. abc, VI. abc in VII. cč. Za prva dva dneva

so brazde oprane, tulec ovne, zgornji del betača odpade in ostane samo spodnji del s semen, ki postane vidna pličem, ki prihajajo, jih zobljejo in s tem razširjajo neprebavno seme.

Taka je torej ta čudovita rastlina, ki pa ima sorodnike tudi pri nas. Niso sicer tako močni, tudi ne razširjajo tako neprijetnega vonja okrog sebe, vendar kažejo isti ustroj, zlasti opravevanje. Morda bi jih kak bralec »Domoljubac« poznal in vedel našeti?

velja stari urnik. Tramvajska postaja leži tik pred šolskim poslopjem.

d Pouk na ljubljanskih ljudskih šolah. Za učence in učence I. deške, II. dekliske, III. deške ljudske šole in obeh vadic bo pouk od ponedeljka 16. marca dalje v poslopu šole na Ledini, kjer je tudi objavljen točen raspored.

d Sejem za živino in kramo bo v ponedeljek po tihi nedelji 23. t. m. na Slinovcah pri Kostanjevici. Isti dan bo v cerkvi Matere božje dobrega sveta ob 9 sv. maša z ljudskim petjem za naše rojake.

d V galeriji Obersnel so te dni odprli X. umetniško razstavo Slovenskega lika. Na njej razstavlja profesor Franc Kralj in sledeči umetniški generacije najmlajših: Ahčin F., Brejč L., Kotar S., Kuhar F., Kvas T., Tomazin J., Turk V., Strekelj I. in Zaidersič A. Razstavili so nad sto del, izvršenih v olju, lesu, kamnu, freske in risbe itd. Prevladujejo motivi verske vsebine in iz ljudskega življenja. Razstava je vredna pozornosti.

d Okrog 1500 litrov mleka odvažajo dnevno iz Ribnice.

d Vode v kruhu ne sme biti več kot 30%, je odredilo pristojno ministrstvo.

d Po novi odredbi je dovoljena prodaja govedine in teletine le ob sobotah in nedeljah. Za gostilne velja, da je dovoljeno postreči z jedili, prirejenimi z govejim ali telečjim mesom, le ob sobotah popoldne. V soboto zvečer ter v nedeljo popoldne in zvečer je dovoljeno postreči le z enotnim obedom.

d V zvezi z izdajo novih maslobohni nakazne v Italiji je za tromesečje april—junij pristojna oblast odločila: Tistim, ki pridelajo letno toliko olja, da jim ostane najvišja količina, priznana z zakonom za domače potrebe, bodo odtegnjeni vsi odrezki za maslobo. Prashičerejci pa, ki razpolagajo za imenovano tromesečje z najmanj 900 gramov masla na osebo domačega gospodinjstva, ne dobijo odrezkov za maslo in maslo. Isto velja za pridelovalce masla, ki imajo nad 900 gramov masla na osebo masla na razpolago. Pridelovalcem olja in masla ali olja in masla ali vseh treh masloboh, ki razpolagajo skupno s količino masloboh enako 2500 gramov, bodo odvzeti odrezki za vse maslobo. Pridelovalci masla in masla z razpoložljivo količino nad 900 gramov masla in vsaj 900 gramov masla na osebo, izgube tudi odrezke za vse maslobo. Tistim, ki pridelajo le delne količine ali pa krijejo s svojim pridelkom le eno vrsto masloboh, bodo odvzeti vsi zadevni odrezki.

»DOMOLJUB«

za Hrvaško državo lahko naročite pri

»PRESS-IMPORT«

Kataničeva ulica 3, Zagreb

ali pa naravnost pri naši upravi v Ljubljani.

Prav isto velja

za vse druge naše časopise in publikacije. Organizirajte prodajo naših časopisov po trafikah.

d V marcu odpade na vsako osebo v Italiji po 2 in pol decilitra olja, 100 gramov masla in 50 gramov decilnih masloboh.

d Za prsto pokončavanje zajcev se zavzemajo dolenski sadjarji, ki jim je letos zajec napravil več škode kot mraz. Samo enemu posestniku je objedel nad 1000 mladih drevesc.

d Takošen odzem obrtnih listov bo odredila pristojna oblast za vse trgovine, ki bi svojevoljno zapirale pred določeno uro.

d Ministrski odbor za prehrano in nadzorstvo. V Rimu je med drugim sklenil pregledati vse nove hiše ter ugotoviti, ali so v zdravstvenem ozemlju primerne za stanovanja. Pri tem pregledu bodo določene tudi najemnine, ki pa ne smejo biti višje kakor so bile v začetku leta 1940. Najemnikom, ki so bili poklicani pod orožje, stanovanje ne sme biti odpovedano. Odpoved je dopustna le takrat, kadar potrebuje lastnik hiše stanovanje za svoje ožje sorodnike. Sorodniki hišnih lastnikov, ki so si nabavili stanovanjsko opremo po 29. marcu 1941., pa nimajo pravice do vselitve na tak način.

d Na podlagi značnega italijansko-nemškega sporazuma je bistveno olajšan prevoz nemških tovornih vlakov skozi Ljubljano. Po tem

Knjižne nagrade

»DRUŽINSKE PRATIKE«

za 1942 je žreb razdelil med naslednje tekmovalce:

1. nagrada: Jože Mrhar, Gabrje 54, p. Brusnice;
2. " Ivana Usenik, Sv. Jurij, p. Grosuplje;
3. " Anton Pajnič, Surjevica 23, p. Ribnica;
4. " Anton Burjek, Setnik 18, Pol. gradec;
5. " Rezika Pent, Gor. Suhor 7, p. Suhor;
6. " Minka Kržiž, Rakitna 36, p. Borovnica;
7. " Milica Borko, Kraška 15, p. Ljubljana.

Navedeni nagrajenci prejmejo darila še ta teden dostavljena po pošti.

sporazumu, ki je stopil že v veljavo, je mogoč prevoz nemškega blaga v celih vlakih ne glede na izzovno in namembno deželo po progi Zalog—Ljubljana,—St. Vid—Vižmarje. Za neposredni prevoz živali in živalskih proizvodov so določeni le živinodravniški policijski predpisi.

d Vojaki so ujeli kita, in sicer blizu Livorna. Kit je bil tako težak, da so ga morali peljati v mesto trije konji. Dolg je bil pet in pol metra, v obsegu mu je bilo 3.10 m. Truplu so odvzeli masloboho, nato pa ga pripravili za v muzej.

d Škofovo oblast v Polji je prevzel novi škof msgr. Raffaele Radossi.

d Niklajsti kovanci po 20 centesimov bodo 30. aprila zveti iz prometa. Prav tako je pod kaznijo prepovedano trgovati s temi kovanci s povišanjem cene nad dejansko označeno ceno kovanca, enako pa tudi pretapljanje kovancev za zasebno ali industrijsko porabo.

d Spremembe v območju zdravstvenih občin. Pristojna oblast je odredila: Zdravstveni občini Stari trg pri Crnomlju se priključita občini Dragatuš in Vinica s sedežem uradnega zdravnika na Vinici. — Zdravstveni občini Fara pri Kostelu se priključi občina Kočevska Reka s sedežem uradnega zdravnika v Novih selih.

d Rok za osebne izkaznice je podaljšan do 20. marca.

d Na pravnem oddelku ljubljanskega vseučilišča sta bila diplomirana Franc Klementič iz Dola pri Ljubljani in Joško Planinšič iz Remšnika.

Okrog sosedov

s Še dve nesreči. 18 letni Mihael Taferner, ki je bil zaposlen v Hočah pri Mariboru, se je pri delu močno uredal in so ga morali prepljati v bolnišnico. — Delavko Marijo Žizek, staro 21 let, je v Mariboru povozil avtomobil in ji prizadelo hude poškodbe. Tudi njo so prepeljali v bolnišnico.

s Smrt pri Celju. Dne 7. marca se je zgodila pri Prožinu na progi Celje—Rogatec huda prometna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Avtomobil, ki je vozil proti Celju, je trčil z osebnim avtomobilom. Pri trku sta bili obe vozili močno poškodovani. Sofer Lešnik je bil mrtev, dva potnika pa smrtno nevarno poškodovana.

s Posebno dovoljenje je potrebno za vsak nov par čevljev tudi za posamezne nove dele v Srbiji.

s 500 srbskih otrok bo šlo v sporazumu z nemškim Rdečim križem v Švico, da si tam opomorejo.

s Sole v Belgradu so bile pozimi zaradi hudega mraza in pomanjkanja kuriva zaprte. Zdal šole drugo za drugo zopet odpirajo.

s 1412 jetičnih bolnikov je bilo samo v Belgradu. Po vsej drugi sedanji Srbiji je samo 997 jetičnih.

s Vse zaloge krompirja, žita in stročnic je treba na Hrvaškem prijaviti in dovoljeno je naznačene pridelke prodajati samo poslovni centrali za kmetijske pridelke. Živila bodo razdeljena po ministrstvu za obrt, industrijo in trgovino.

s Od 7. zjutraj do 7. zvečer je na Hrvaškem ob delovnih dneh prepovedano prodajati alkoholne pijače.

s Še dva grobova. V Novem mestu je umrla Zorenč Pečpa, hčerka župana pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Naj počiva v miru — V Celju je odšel v večnost Ivan Cernoga, trgovec in gostilničar na Zdolah nad Vidmom. Pokoj njegovi duši Zaluzoči družini, zlasti g. sinu župnijskemu upravitelju, iskreno sožalje!

NOVI GROBOVI

Stari trg pri Rakku. Preselila se je v večnost v 87. letu starosti »Mežnarjeva matic z Vrhničke 44. Bila je zvesta prijateljica našega Domoljuba. — Njen mož Martin je bil cerkovnik prijazne podružne cerkve sv. Frančiška Ksaverija v Vrhnički. Ker sta kljub številni družini ostala sama na domu, je velikokrat prišla vrsta tudi nanjo, da je morala potegniti za vrh zvona, tako da je res ostala mežnarica. »Domoljub« je prihajal v njeno hišo, od dneva, ko je začel izhajati, pa vse do danes. Prebivala ga je prav do zadnjega. Daj ji Gospod večni mir, ostalim pa naše sožalje!

V Radovljici je po dolgem in hudem trpljenju umrla Vera Vengar, žena po vsej Gorenjski znanega fotografa Alojzija Vengarja. — V Sori pri Medvodah je zaspal v Gospodu 86 letni posestnik Lovrenc Crtanec. — V Jagodini v Srbiji je umrl zasebni uradnik v p. Vekoslav Stupan, oče šahista prof. Bogomirja Stupana in meščanskoškolske učiteljice in pisateljice Milice Stupanova. — V Novem mestu je mirno v Gospodu zaspala po kratki boleznii 78 letna posestnica Marija Bernard. — V Radomljah so pokopali Zdravko Bavdek roj. Potokar, sestro odvjetnika dr. Ivana Potokarja. — V Belgradu je umrl in-spektor belgrajskega poštnega ravnanstva Adolf Pipan. Pokopali so ga na belgrajškem novem pokopališču. Zadušnica za umrlim je bila v katoliški cerkvi na Kotež-Neimarju. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino ravnatelj Vrajemne posojilnice, ugledni in priljubljeni Rado Sturm, in soproga magistratnega uradnika Berta Mlakar roj. Cebron. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

no razpravljali o vprašanju industrijskega izkoriščanja »brnistre« (genista — bodičevje, lakotnik), ki je zelo razširjena v primorskih krajih in je pripravna za pridobivanje blagovnih vlaken. V primorskih krajih so že nekaj pridelovali prejo za izdelovanje platna za vrvarstvo in za izdelovanje žipk, dokler te panoge ni izpodrinil bombaž.

s Spet je začel obratovati premogovnik Golobovac pri Varaždinu, edini na Hrvatskem. Pridela 15 do 20 vagonov dnevno. Zaposlenih je okrog 700 delavcev. Premog iz tega premogovnika bodo dobivale v prvi vrsti Hrvat. železnice.

s Promet brzovlakov po hrvatskem ozemlju bodo povečali in po novem uredili. Tako so sklenili na mednarodnem železniškem posvetu v Firanzi.

s Na službeni vožnji je Herman Glančnik iz Celovca s svojim avtomobilom na nekem ostrem ovinku v Kranju zadel v zid. Pri tem se je tako hudo poškodoval, da je kmalu izdihnil. Ostalim potnikom v avtomobilu se ni nič hudega zgodilo.

s V kamnolomu na Jesenicah se je odrgal kos skale in zadel ter hudo poškodoval delavca Jožeta Tomca. Na žagi A. Čuferja je mizarški pomočnik Henrik Klinar zašel z levo roko v cirkularno in se hudo poškodoval.

s 2000 oseb je moralo zapustiti svoja stanovanja zaradi povodnji v Subotici.

s Na vozu, natovorenem s težkimi zaboji, se je peljal po Mariboru 29 letni delavec Jože Klemenčič iz Gotovelj pri Celju. Med potjo je padel delavec z voza in sprožil za seboj tudi več zabojev, ki so Jožeta podsuli in ga hudo poškodovali.

s Konec meseca marca bo prišel v Gradec znani skladatelj Lehar. Tam bo vodil izvajanje nekaterih svojih operetnih del.

s 21 kmetijskih šol imajo zdaj na Štajerskem in Koroškem; od teh so tri na Spodnjem Štajerskem in je v teh treh 64 fantov in 42 deklet.

s Na več mestih se je pričela sesedati zemlja v Višnjici pri Belgradu. Tuintam so v notranjosti zemlje čuli tudi votlo bobnenje, ki je

bilo posebno močno zadnje dni. Ko je bobnenje v osreju zemlje prenehalo, se je površina zemlje na več mestih na široko razklala. Nastale razpoke so požrle nad štirideset hiš in nad deset tisoč vinskih trt. Cerkev je ostala nepoškodovana, vse hiše okoli nje so se pa porušile.

s Uprava rudnikov »Tresibabas, »Podvis« in »Soko« je na predlog ravnatelja Aleksandra Blažka sklenila dati na upanje po tonu premoega okoliških siromašnim družinam. Premog bodo družine plačale, kadar bodo mogle.

s Najkasneje ob pol 7 zjutraj morajo vsi zagrebški mesarji odpreti svoje mesnice.

s Sušilnice za koruzo, ki v 24. urah posuši tri vagonne koruze, je postavil paromlin v hrvatski Koprivnici. Stala je pol milijona kun.

s Zaradi varčevanja s papirjem so na zahtevo oblasti tudi vsi hrvatski dnevniki in tedniki zmanjšali obseg svojih izdaj.

s Na Starčevićem in Radičevem grobu. Po končanem prvem zasedanju hrvatskega sabora, ki je na svoji zadnji seji odobril doseženo delo hrvatske vlade in razveljavil vse državnapravne akte biv. Jugoslavije od leta 1918. do ustanovitve hrvatske države, so se člani hrvatskega sabora pod vodstvom Poglavnika podali na grobova Ante Starčevića in Stjepana Radića ter se poklonili spominu umrlih hrvatskih voditeljev.

s 10 milijonov kun je odobrila hrvatska vlada za vodovodne naprave v Banjaluki.

s Žito v Srbiji. Po danih podatkih je v sedanji Srbiji 1.71 milijonov hektarov njiv, od tega odpade 1.58 milij. hektarov samo na žito. Na prvem mestu je koruza, ki je zasejana na 808.000 hektarov, takoj za njo je pa pšenica, za katero je obdelanih 589.000 hektarov, ostalo je pa za druge vrste žita. Po statistiki ministarstva za gospodarstvo je bilo v jeseni 1941 zasejane pšenice kot ozimno žito 370.000 hektarov, kar odgovarja 65 odstotkom zasejane zemlje prejšnjih let. Treba bo torej okoli 200.000 hektarov zasejati še zdaj spomladi, poleg tega pa nameravajo količino posejane zemlje še povečati. Mislijo, da bi na ozemlju Srbije v tekočem letu mogli pridelati poldrug milijon ton pšenice in do dva milijona ton koruze. To so količine, ki bi zadostovale, da bo Srbiji zagotovljena prehrana.

s Porurska policijska godba, ki je bila na Gorenjskem dobrih osem tednov, se je te dni poslovila. V tem času je priredila po raznih gorenjskih krajih 28 koncertnih nastopov. Ob slovesu se ji je za njeno delovanje zahvalil okrožni vodja in godbenikom izročil primerna darila.

s Finske saune bodo uvedli. Kakor po Koroškem, tako bodo tudi na Gorenjskem začeli v tem letu uvajati finske saune, to je preproste ljudske parne kopeli na prostem. Tako je povedal pred nedavnim koroški športni vodja, kateremu je poverjena v nadzorstvo tudi Gorenjska. Vsemu športnemu delovanju in gibanju na Gorenjskem je posvečena še posebna pozornost, posebno pa v okviru Hitlerjeve mladine.

Ko je z ledene plošče reševal tovariše, je sam zmrznil.

V prelivu Kattegat med Dansko in Skandinavijo se je pred nekaj dnevi zgodila huda nesreča, ki je zahtevala življenje treh ribičev. Bila je dokaj nenavadna in se je odigrala takole:

Na zamrznjenem morju se je okrog polnoči mudilo 26 švedskih ribičev, ki so bili zastopljeni v svoje delo. Bilo je hudo mraz, saj je živo srebro v toplomeru tisto noč zdrknilo na 30 stopinj pod ničlo. Vendar pa bi bili ribiči gotovo nadaljevali svoje delo, če se ne bi bilo zgodilo nenavadno nekaj nepričakovanega. Ledena plošča, na kateri so bili, in ki so se nanjo popolnoma zanesli, se je nenadno razklala. Na enem koncu je ostalo 19 ribičev, na druge pa 7. Prvim je hitel na pomoč nek ledolomilec, druge pa je rešil pogumen mornar, po imenu Anderson. Ni se ustrašil tvegati svojega življenja in je brž odrinil s svojim čolnom na odprto morje, čeprav je bilo precej viharno, saj se je vprav zato ledena plošča tudi prelomila. Najbrž bi bil tudi vseh sedem rešil, če ne bi bilo tako hudo mraz. Dva sta namreč medtem, ko jima je hitel na pomoč, že zmrznila in so ju njujni tovariši, da ne bi čolna preveč obremenjevali, vrgli v morje. Tretja žrtev pa je bil tisti neustrašeni mornar čuvaj Anderson sam. Tudi on je med tem reševanjem tako hudo ozebel, da je kmalu nato v bližnji bolnišnici umrl.

ZGODBICE

Groza zasleduje zločinca

Večkrat slišimo govoriti, da se morilec svojega dejanja kesa. Znani italijanski učenjak Lombroso, ki se je mnogo pečal z vprašanjem hudodelcev, pa piše: »Če se je kdo kdaj, dasi le malo časa, ukvarjal s temi nesrečniki, bo vedel, da le malokdaj kdo pokaže pravo kesanje.« V dokaz svoje trditve navaja sloveči učenjak, da je angleški učenjak Thompson med 410 morilci našel le enega, ki se je resnično kesal, in med 130 detomorkilami le dve, ki sta kazali pravo kesanje.

Vendarle pa vsi taki hudodelci v svoji duši neprenehoma čutijo strah in grozo ter pekočo vest. Morilecova duša je temna kakor peklensko žrelo. Ruski učenjak Doroževič, ki se je pečal z raziskavanjem duševnosti med morilci, pravi, da ti ljudje kesanja ne marajo kazati zaradi ponosa in zaradi čuta vzajemnosti z drugimi tovariši. Pred njimi namreč nečesto veljati za slabše. Če pa se s takim morilecem dobro seznaniš ter pridobiš njegovo zaupanje, boš skoraj videl, kako je v njegovi duši.

Zverinski morilec Negel, ki je na svoji vesti imel kar 16 umorov, je lokal kakor otrok, ko je Doroževiču, kateri je bil poprej pridobil njegovo zaupanje, pripovedoval, kaj ga je gnalo, da je moril. Ob slovesu pa mu je dejal: »Pa nikomur tega ne pripoveduj! Če drugi zvedo, se bodo iz mene norca delali!«

Morilec Vasiljev je bil obsojen v pregnanstvo na otok Sahalin. Od tukaj pa je v družbi nekega tovariša pobegnil v čolnu na široko morje. Zmanjkalo jima je vode in hrane. Vasiljev je v čolnu ubil svojega tovariša in žrl njegovo meso. Ko so ga slednji dobili, je kričal: »Do konca sveta bi bil bežal pred vami, ko bi se morja ne ball! Toda morja se strašno bojim! Zbežal bi bil, da bi me nikoli noben človek ne videl! Pred samim seboj bi bežal!« Vasiljev je kmalu nato iz obupa znoel.

Drugi morilec pa je pripovedoval: »V čevljski delavnici sem delal skupaj s Smirnovom, ki je bil še več ljudi umoril. Bil je še mlad človek. Groza je bila poslušati ga, kako je venomer govoril zgolj o svojih umorih. Ko je pripovedoval, kako je tega ali onega ubil, se je krohotal in režal! In kako se je iz svojih žrtev norčeval! Kadar koli je Smirnov le spregovoril, me je še občla zóna. Ponoči pa sem ležal na lesenih postelji zraven njegove. Neke noči sem se naglo prebudil, kakor bi me bil kdo sunil. Videl sem Smirnova, ki je stal zraven ležišča. Njegovo obličje je bilo blede ko apno, njegove oči pa široko odprte od groze.

»Ne bližaj se mi! Te bom še enkrat ubil!« Po vsem telesu je trepetal. Tudi mene je prijela groza. Vprašam ga:

»Smirnov, kaj pa ti je? S kom govoriš?«

»Tu le je!« mi je odgovoril. »Tam le je! Ves je krvavi! Ze prihaja, prihaja!«

In trdno se me je oklenil. Njegove roke so bile mrzle ko led, njegovi zobje so šklepetali.

»Za božjo voljo! Koga pa vidiš?«

»To je tisti — zadnji moj — ki sem ga!« je šepetal ter trepetal.

Dal sem mu vodo, nakar se je ovedel. Prosil me je, naj se mu umaknem s svojega ležišča, ker ga je strah ležati na vrzani strani.

»Strašno me je groza,« mi je pripovedoval.

»Zakaj pa se podnevi narčuješ iz svojih žrtev?«

»Zato, ker me je strah. Ponoči prihajajo k meni. Podnevi pa si delam korajžo.«

Jetnškemu duhovniku pa je neki kaznjencev pripovedoval: »Kaj hočete?« »Svojega« sem prav gotovo dobro ubil. Saj sem siljal, kako so njegove kosti zahreščale, ko sem ga po glavi s sekuro. Pa vendarle še vedno živel! Zmeraj je pri meni, niti en korak se ne gane od mene, kakor senca hodi za menoj! Živi — kakor dolgo bom jaz živel, bo tudi on živel, pa še v grobu bo s menoj legel. Človeka docela umoriti ni mogoče!«

Nekaterim morilecem se godi kakor Macbethu v Šekspirju, ki tudi strahove po dnevi, drugim pa, kakor Rihardu III., ki vidi strahove le ponoči. Doroževič pravi: »Ne vem, kako se morilec kesajo, to pa vem, da groza in obup zaradi storjenega umora živita v morilecovi duši, dokler živi.«

Bežite, tecite, cigani gredo!

Ciganček prosi

Prišel je ciganček
sajst kakor vranček,
majhen kakor škrat,
gibčen kakor gad.
Ni imel nič sukne,
a v klobuku luknje,
sredi zime bos,
kakor v grmu kos.
Nekaj pa le znal je:
goslice igral je,
milo in lepo,
kakor malokdo.

Cigansko pleme je imelo svoj prvotni dom najbrž v severozapadni Indiji. Cigani so potujoči narod arijske krvi. Ko so zapustili svojo prvotno domovino, so se postopoma naselili v srednji in prednji Aziji, v severni Afriki, v Evropi (posebno na Ogrskem, na Balkanu in v Španiji) in v Ameriki. Vseh ciganov na svetu je več kakor dva milijona, od teh živijo polovica v Evropi.

Ciganov čiste krvi ni prav mnogo, zakaj zvečine so že mešani z drugimi narodi. Čisto-krvna ciganska manjšina, ki vedno bolj izginja, je močne telesne sestave, olivnate barve, ima podolgovat obraz, raven ali orlovski nos, temne, povečini črne oči in lase. Cigani so zelo nadržani za godbo, posebno dobro igrajo gosli. Sicer pa so veseli, brezskrbni, bojazljivi in nezaupni. Na splošno se za nobeno vero ne brigajo, po imenu so pač tudi katoličani, protestanti, mohamedanci in pogani.

Razdeljeni so na rodove, ki jim načelujejo izvoljeni prvaki hodijo in vozijo se cigani iz kraja v kraj, nekateri vse leto, drugi le ob določenih letnih dobi. To so male karavane, pri katerih ima najstarejša ženska-voditeljica največji ugled. Nekaj ciganskih rodov je, zlasti na Madžarskem, tudi stalno naseljenih: tam preživljajo cigani sebe in družine kot kovači, kotlarji, lesni delavci, muzikantje, konjski prekupčevalci. Ciganke se marsikje bavijo z beračenjem in napovedovanjem sreče (karte šlogajo). Le majhen odstotek stalno naseljenih ciganov obdeluje polje. Potujoči ciganski rod je precej nagnjen k tatvinam. Zanimivo je tudi, da so imeli na Poljskem svoje dni cigani celo svojega, od državne oblasti potrjenega kralja.

Zanimiv je obred ciganske poroke. Poleg drugih ceremonij ciganski poglavar zabode tako ženina kakor nevesto v roko in ušame v čašo vina nekaj kapljic obojestranske krvi,

katero novoporočena potem izpijeta. To naj pomeni, da si bosta zvesta do zadnje kaplje krvi.

Cigani nauče plesati medvede in opice in kažejo njih umetnost pri beračenju po mestu in vasi. Moški igrajo na gosli, ženske na kitaro in tudi na harlo in pri tem pojejo razne pesmi. Naši otroci strašijo drug drugega: »Bežimo, tecimo, cigani gredo, v rjavih bisagah otroke nesoc.«

Pri tatvini cigan ne rabi svitrove in drugega umetnega vlomškega orodja. Za vse to je prelen, pa tudi prestrašopeten. Pride v hišo skozi okno in odpre omaro na zelo spretn način z običajnim nožem ali z zakrivljenim žbljem.

Noben ciganski tat ni brez trnkov različnih velikosti, ki jih ne rabi za ribji lov, temveč v

povsem druge namene. S trnkom lovi kokoši, race in gosi, v sili tudi golobe.

Na podoben način, ki ga podrobno ne bomo razlagali, kradejo cigani tudi perilo in obleko z dvorišča in iz sobe, pa tudi pogrinjalo z napreženega konja.

Ranjen cigan hitro okreva, kakor sploši vzhodni narodi.

Raznovrstnost priimkov med ciganskim rodom ni velika: nešteto je Hodorovičev in podobnih »ičev«, da se lažje skrivajo pred zasledujočo jih oblastjo. Med seboj se poznajo po posebnih imenih, navadno pridevniške oblike, n. pr.: sastereske pomeni železni, bigandero — brezbozi, bikaneskero — brezuhli, binaskero — breznozi, matakerdo — pijani, vešavo — pohabljeni, gači minš — črno dekle, špiri ostro — ostri nož itd.

Svojevrstni so tudi ciganski pregovori. Naj navedemo nekatere: Boljši je osel, ki nese, kakor konj, ki te s hrbita vrže. Žene in blaga ne izbiraj ob goreči sveči. Lažje je kradti kakor delati. Brez denarja ni ljubezni. Tat je tudi tisti, ki lestvo drži. Kdor se ti preveč prilizuje, te je ogoljufal, ali pa te še bo. Pogosto ostane lačen, kdor čaka, da bi ga drugi k skledi klicali. Bedak nosi srce na jeziku, modri pa jezik v srcu.

Naj na koncu navedemo par kitic iz ponarodele ciganske pesmi, ki jo je zložil in ji dal tudi napjev pokojni dr. Evgen Lampe.

Sirota jaz okrog blodim
ubog ciganski otrok,
v samoti tihi se solzim,
kjer čuva me le Bog.

Ko sem na vasi se igral,
nihče ni maral me,
nihče mi roke ni podal
le vsak me karal je.

»Pleši, pleši, opica!«

Sprejmite, prosim, me medse,
kako vas rad imam!
A rekali so mi smeje:
Cigan naj bode sam!

Ciganski medvedarji

S krojo si potrđita ciganski ženina nevesta svestobo do groba

Ciganska karavana se je začasno naselila v gozdu

Ciganček gre za mrtvim očetom na zadnji poti

Ciganski pogreb v Ljubljani

Orkester ciganskih otrok v madžarski Budimpešti

Tabor cigana Hodoroviča pred želujsko kraško jama pri Kočevju

Opsu, ki ni bil valk

SKORO 100 LET STARA ZGODBA IZ NAŠE VASI

(Zapisal † Andrej Mejač.)

Naš klavec Oborh, tisti čas moč pri štiridesetih letih, pa ni samo klal prašičev, delal mesene, pršene in krvave klobase, točil je tudi vino, ki ga je naložil nazaj grede tam okrog Sežane in Dutovej ali celo v Preseku ali pri Sv. Križu. Prva pomoč pri vsem delu pa mu je bil njegov pastorek, krepki in razumni osemnajstletni mladenič Jančec; kajti oče »Oborh« se je iz Skaručine sem

prišel in poročil Jančetovo mater, ki je bila vdova. Bilo je v ponedeljek, po prvi nedelji po sv. Treh kraljih, okrog ene zjutraj, ko se je Janče prebudil in zlezel izza gorkega zapečka, da pogleda k domačim konjem, da jima prisuje še kako merico ovsa v jasi, kajti pot do prve postaje proti morju bo dolga. Oče Oborh se je s sosedoma Koželjem in Francizom, ki bosta tudi na svojih »tajselnih« vozila na jug, zmenil, da pričnejo prašiče nakladati ob treh zjutraj, ker le tako bo mogoče še tisti dan do večera privoziti do Planine, ker bo treba po poti iskati priprago. Ko Janče pogleda skozi okno, vidi na dvoru, kamor so zmetali razne odpadke zaklanih prašičev, tri velike, psom podobne živali; bila je namreč polna luna. Stopi v vežo in odpre vrata. Zdaj se šele prepriča, da so bili volkovi, ko vidi, da bežijo naravnost v bližnji gozd. V tem je vstal tudi oče Oborh, hlapec in pastir sta bila tudi že na nogah, pa tudi soseda voznika, ko sta videla luč pri sosedu, sta prihitala.

Posvetovali so se, kaj storiti.

»Trije volkovi naenkrat, to niso mačkine solze,« pravi Franci.
Janče pristavi: »Lahko jih je celo krdelo, še deset in več.«

Oča Oborh pa je modroval: »Vse bi še bilo, ko bi imel človek le kako puško, pa nimam drugega pri hiši kot eno staro pištolo na kresilo, o kateri pravijo, da so jo pred tri sto leti in še več Skaručani Turkom vzeli, ko so se ti s šmarne gore vračali praznih rok in so vsi potefstani zašli na Skaručno, kjer je vseh dvanajst v »Robolovem močvirju« našlo žalosten konec. Moja pištola pa je taka, da letos o božiču, ko se je naš hlapec sitil in hotel streljati, ni veliko manjkalo, da ni prišel ob roko.«

»Veste kaj, ljudje,« reče Koželj, »sekire imamo. Oborožimo se! Volkov kar tako ne bo nazaj. Ali mislite, da so prišli samo zato, da bi brskali tukaj po gnojišču in smetišču, kakor naši psi? Ta žival je tankonosa, dišali so ji prašiči, ki visijo na podu, in ta duh jih je sem privabil. Le zadovoljen bodi, Oborh, da Bog ni ustvaril volkov, da bi lahko plezali na primer kakor verovice. Sple-

zali bi ti bili na oder, brez oder pa na pod, kjer bi bili imeli imenitno pojedino.«

»Res je,« pravi Oborh, »toda dobro le bo, če volkove temeljito oplavimo s streljanjem. Pojdi, fant,« reče pastirju, »gori na konec vasi in reci Simnovcu, naj pride z eno ali več puškami sem doli, da bo tako pokalo kakor o sv. Petru v Komendi, ko praznično stare »malteške štuke.«

»Križ bodi!« zastoka pastir, in potok solza se mu ulije po licih. »Volkovi naj me pojedjo! Ali se niso moja mati, ko sem prišel o božiču k vam služiti, pogodili, da bom takoj, ko trava spomladi ozeleni, krave pasel? Kdo bo to delal, ko mene ne bo?« Pri teh besedah izgine v hlev, pa tudi hlapec je pobegnil za njim.

Janče zadene mesarico, ter brez strahu odide do bajte, kjer je gostoval lovec Simnovce, ki je bil v mlajših letih divji lovec, zdaj pa, ko so polagoma pričeli tudi lovec prihajati v domače roke, je postal zanesljiv lovski čuvaj, zraven tega pa je bil zelo umetalec in je prav dobro popravljaval strelno orožje. Ko ga Janče pokliče pri oknu in mu pove zgodbo o volkovi, Simnovce hitro vstane, nabije kar tri puške in se odpravi k Oborhu. Tam upotovi, da je res sled od večjega števila volkov, ki so vsi bežali proti jugu v vodiške gozdove. Zdaj se je pa pričelo streljanje v prazno stran, da je vsa vas letela skupaj, naši možakarji so pa pričeli nakladati svoje tovore.

Na podlogo iz rjene slame so pogrnilli čiste platnene rjuhe, naložili lepo omavljane pršute in šepharje, živali brez špeha, špehove bohe in več vreč lahko preknjenih klobas, ki so med obmorski kupci veljale za posebno slaščico. Vozove so spet zagrnilli v slamo in po vrhu z rjuhami iz domačega platna. Zgoraj na vrhu voza na copanib pa je v vrcvah bila spravljena za vsak par konj krma za tja in nazaj. Vozovi naloženi, vozniki so odšli v hišno sobo na zajtrk, kjer so spili na srečno pot svoje kupce vina. Ker je bila še zgodnja ura in še temno, so nekateri fantje, med njimi lovec Simnovce, spremili naše voznike del pota. Poslovili so se šele v Mengšu, kjer je dobričina Oborh plačal v Drnovškovi gostilni še

par firkljev vina za uslugo sosedom in svojim za srečno pot.

Ko so se ti s puškami in sekirami oboroženi junaki iz Mengša vračali, je bil že lep in jasen zimski dan. Ljudje so jih spraševali, in vsak je prav živahno pripovedoval o volkovi in njihovi grozoti, k čemer je seveda použito vino tudi svoje pripomoglo. Novica pa je precej opozorila gospodarje in gospodinje po vaseh, da so takoj prvi večer pričeli prav skrbno zapirati in zapahovati svoje hleve in svinjake. Načevci so se takoj po prihodu v domačo vas dogovorili, da gredo za sledoval volkove, dast jim je lovec Simnovce do-povedoval, da jih volkovi čakali ne bodo, če jim sledijo tudi do turške meje. (Dalje prih.)

Metlar

II.

Duplir je nesel

Bila je stara, častita navada, da so vaški fantje za velike praznike v cerkvi nosili duplir, štiri velike sveče so bile sklopljene v eno ogromno, velikonočni podobno. Z lesom so jo podstavili, da je bila visoka, po predpisih večja, kakor fant, ki jo je nosil. Imela je pod vrhom medenasto torilce, da ni vosek kapjal na tla. Takih duplirjev je bilo šestnajst; po osem parov fantov jih je nosilo po cerkvi za velike praznike. V zakristiji so jih prižgali in ob glavnih delih maše po vojaško, v vrsti nesli mimo oltarja, kjer so mesto pokleka zamajali duplir in se nato v primernih razdaljah razvrstili po cerkvi. Stali so v ravni vrsti na možki in ženski strani. Kadar je župnik pokleknil pred oltarjem, so duplirniki — v znak sodelovanja — zamajali sveče, ker poklektni niso mogli. Lepo je bilo videti vitke fante ob gorečih, visokih svečah! Ko je bil določeni del maše končan, so jo duplirniki zopet v vrstah pobrali v zakristijo, manjši naprej, večji za njimi.

Dokler fant ni plačal fantovščine, ni smel nositi duplirja. Bila je pa ta služba častna in vsak fant si je želel v čast, da je bil prištet med duplirnike.

Zupniku ni bilo ravno po gođu to premikanje po cerkvi. Zenske, zlasti starejše in bolj bogobojne, so tožile duplirnike, da se nič kaj spodobno ne vedejo, po cerkvi škilijo in nič ne molijo. Mlajša dekleta pa teh napak niso videla, ker je bila najbrž vsaka zaverovana v svojega duplirnika. Saj so se tudi postavili fantje! Imeli so pripet rožmarin in gorečko na prsih. Vsi enako seveda, da ni bilo zgledovanja in nevoščljivosti; le starejši so imeli posebno pravico, da so si zatakali k šopku še cigaro s slamico.

Med duplirnike je sreča zanesla tudi Franceta. Plačal je fantovščino, povedal, da se imata z Markovo dekle Pepo rada in za Stefanovo je bil določen njegov prvi nastop.

Z mastjo si je že na božič namazal podkovanane čizme, s krtačo si je osnažil pražno obleko in zavezal okrog srajce rdečo šerpo, ki mu jo je kupila Pepa. Tudi šopek mu je prav lepo pristojal. Pa je France imei smolo. Brž ko se je prikazal z duplirjem iz zakristije, je cerkev bučnila v smeh; celo stare ženiče so se muzale v klofeh. Neroden, kakor je bil, je France štorikljal po cerkvi in iz navade — ali recimo iz napake, mežikal na desno in levo. Ljudje so imeli več očl obrnjenih vanj, kakor pa v župnika, ki je pridigal na prižnici. Ko je pridigar v zanosu končal stavek s pridigarskim padcem, je France pomelikal kar sam od sebe. Ljudje pa v smeh! Kajpada je bilo to zelo nerodno župniku in tudi Francetu. Pa bi se že vse srečno izšlo, da ni neki fantinec pred oltarjem podstavil Francetu noge, ko je ta samozavestno s podkovanimi čevlji odhajal v zakristijo. Usoda je hotela, da je France kakor čok telebnil na tla vpricho Boga, župnika, ministranta, farovške kuharice in vse cerkve.

Zlomil je debelo svečo in z voskom pokapljal novo, židano obleko župnikove gospodinji. Ljudje so se na glas zasmejali, ko se je France vpricho vse cerkve pobiral na tleh. Sramota in zgledovanje je doseglo svoj višek. Župnik se je v zakristiji razjezil, spodil Franceta ter mu prepovedal nositi duplir.

Dva dni ga ni bilo na izpregled. Pepe je bilo sram, ker so ji dekleta nagajala. Tako je po nesreči, ki nikdar ne počiva, prišel France ob dekle in ob duplir.

Gorje, če mu je kdo oponašal ta dogodek! Iz trne pa je še isti dan sklenil, da se nikdar ne poroči. Ostal je mož beseda in je to besedo zvesto držal do smrti: bil je fant s pravilno plačano fantovščino.

Za dobro voljo

Piščanci. Pepček: »Marica, ali več, zakaj prilezejo piščančki iz jajčkov?« — Marica: »Zakaj?« — Pepček: »Zato, ker se bojuje, da bi jih mama ne spekla.«

Vzgoja. Mati prigovarja mali Tončki, naj poje svojo juho. Oče se ujezi in pravi: »Tako se ne vzgaja. Tudi otrok ima svojo voljo in to je treba upoštevati!« — Mati: »Potem vzgajaj sam!« — Oče Tončki: »Kaj hočeš, Tončka, ali dobro juho ali pa te naščekam?«

DIMNIKAR

C. Invernizio:

ZA NAŠE MLAJŠE

(Dalje.)

VI.

»Pojdiva hitro na delotč je zaklinal Balinu Plezaček, ki si je bil iznova pritrdil za pas orodje, katero mu je bilo med strnim plezanjem padlo na tla. »Jaz se bom pogual za teboj.«

Dimnikarčka sta splezala vse do vrha in stopila za trenutek na streho.

»Oh! poglej... poglej, kako lepote je vzkliknil Plezaček, ki so se mu od veselja iskri- le oči, ko je kazal tovarišu sijajni razgled, ki se je odpiral pred njima. »Poglej tja dol, tiste gore, pokrite s snegom: naše so! Oh, drage, drage moje planine! Hotel bi biti ptiček, da bi poletel tja, da bi videl, četudi le za hip, mamo in Grilko, ju poljubil na čelo in se spet vrnil semkaj. Kdo ve, na kaj ta hip mislita!«

»Na naju mislita, kakor misliva midva nanjile je sodil Balin.

Oba sta obmolnila in z očmi, polnimi do- motožja, opazovala oddaljene planine. Nato je na okrogla, s čadom pokrita tla, počasi pripolzeo nekaj svetlih solza, dragocenih biserov, ki so privrle iz nežne zakladnice teh dveh žlahtnih src.

Balin si ji je prvi obrisal z roko in si tako odšel že umazani obraz s temnimi oblaki.

»Na delo,« je dejal z glasom, ki ga je siloma odel z veselim prizvokom, »na delo! Preveč časa sva že izgubila to jutro, čeprav se je dan dobro začel. Če nama bo Marija še naprej pomagala, se bova vrnila na naše planine kakor gospodiča s polno vrečo denarja. In tedaj: miza pogrnjena in vse bo veselo!«

»Pa še kako!« je vzkliknil Plezaček. Dimnikarčka sta začela ometati dimnik. Delo je bilo precej dolgotrajno in težavno, ker se je bil čad trdo prijel zidu.

Vendarle sta uspela, ker sta se oprijela dela s kar največjo vneto, in ko sta ga končala, sta bila nadvse zadovoljna.

Ko sta se spet prikazala v pisarni, sta našla tam starega služabnika.

»Teden dni bi bilo treba za snaženje tukaj notri!« je dejal Jakob s svojim dobrodušnim smehom. »Videti je, da sta vestno opravila svoje delo. Zdaj pa ko pospravita sajje v vrečo, pridita z menoj, da se bosta pošteno umila. Gospa grofica želi, da bi zajtrkovala skupaj z njo in grofici Marijo.«

»Je li mogoče? Se jima ni sanjalo? Sta li prav slisala?«

Dimnikarčka sta se ozrila v Jakoba in obstala z odprtimi usti.

Služabnik se je zasmejal. »Sta li ob pamet?« je dodal. »Vidim! Toda če bi poznala grofici srce, nikakor ne bi tako str- mela spričo tega njenega dobrega dela. Naprej, podvizajta se.«

»Tako, gospod,« je dejal Plezaček, »ampak tako sva zamazana!«

»Marjeta bo že poskrbela, da vaju očisti.« Marijeta je bila vratarjeva žena, čisto drugačna kot njen mož; vesela, dobrodušna in pridna kot čebelica.

Odvedla je dimnikarčka v sobico, kjer je bil umivalnik z milom, krtače in brisače. S krepkim drgnjenjem ju je spreminila v kaj dostojna, čista dečka z obrazom, rdečim od otiranja.

Medtem je klepetala: »Seveda, kaj malo čeden je ta vaš posel! Toda nismo vsi rojeni za vezenje in brez vas bi pogosto prišli v nevarnost, da bi imeli oguenj v hiši. Usmiljenje božje, koliko saj! Dajte, da opravim s tem, in v kratkem bosta bela kot liliji.«

Kadar grofica dá kakšno naročilo, ga je treba opraviti točno do pitice. Nihče se ne vnaša kakor moj mož On godrnja kar naprej. Pocestni pobalini beže ko preplašeni ptički, če ga samo zagledajo. Toda v resnici pa spet ni takšen medved, kakršnega se dela. Grofici na se ga nič ne boji. Ampak v tej otroški glavi je več pameti kakor v vseh drugih domačih skupaj, izvzemši gospo gro- fico, da govorim spoštljivo.

Srečo sta imela, dečka moja, da sta zadela najbol! To je hiša po božji volji; revežev ne smemo poditi proč, čeprav moj mož neprestano govori, da

so postopači, ničvredneži, tatovi. Sicer pa ima deloma prav, kajti na svetu so tudi takšni izvrženci in lani je vprav neki dimnikar ukradel v naši lopi žepno uro, ki jo je moj mož imel obešeno na steni... Zato jih on ne more trpeti.«

»Ni mogel biti izmed naših,« jo je prekinil na tem mestu Balin. »Med nami ni tatov, in če bi prinesli domov kakšno stvar, ki ne bi bila naša, nas bi gospodar našeskal ter nas primoral, da bi jo nesli nazaj.«

»Vaš gospodar je dober človek. Toda niso vsi ljudje enaki. Dovolj bo: čedna sta kot perilo po pranju. In ti, mali, se moreš pa kar postaviti. Lep obraček imaš, pa oči, ki so kakor zvezde.«

Te pohvale so bile namenjene Plezačku, ki je kar zardel od zadovoljstva.

Balin ni čutil nikakršne zavisti; celo smejati se je začel in je dejal svojemu tovarišu:

»Če so tvoje oči zvezde, ne bo treba prizigati luči, kadar jih boš ponoči odprl.«

»Navihancel!« je vzkliknila ženska. »A zdaj odidimo.«

Ko sta dečka stopila v sobico, v kateri je bila pripravljena miza za zajtrk, sta mislila, da sta pre- stopila prag parađiža.

Grofica je bila že tam s svojo hčerko in njeno vzgojiteljico.

MLADA vdova je imela na sebi belo obleko s črnimi progami, ki jo je delala višjo in vitkejšjo in je dajala njeni osebi svojevrsten čar.

Bila je bleda, toda nasmejana.

Tudi Marija je bila belo oblečena in zlati lasje so ji v mehkih kodrih padali na ramena, svetle oči in rožnata usta so ji bila vsa nasmejana. Pleza- čku se je zdela še lepša ko prej Vzgojiteljica si je navzlic vsej svoji resnosti, na mah pridobila srca obeh dečkov.

»Le naprej, dečka,« je rekla grofica z izbrano ljubeznivostjo, »tukaj je prostor za vaju.«

In pokazala je na dva rezljana stola, prevlečena z usnjem, ki sta stala med njenim stolom in onim, na katerem je sedela grofici.

Dimnikarčka sta se spogledala, ne da bi si bila upala stopiti bliže.

Tedaj je Marija v svoji otroški ljubkosti pristopila k Plezačku ter ga prijala za roko, govoreč s smehom, ki je osvaja srca:

»Pridi, sicer boš spravil mamo v nejevoljo.« Spremila ga je na njegovo mesto, na kar je prav tako storila z Balinom.

Pripravljena miza se je fantoma zdela kakor začarana: namizni prt okrašen s čipkami, velika vaza s cveticami v sredini, zlatoobrobljeni krožniki, srebrni pribor, kristalno blesteči kozarci, steklenice s pozlačeni zamaški.

Jakob je stregel. Na gospejin migljaj je dal dečkoma na krožnik po tri dišeče oprane kru- hove rezine in drugih izbranih predjed.

Preden so začeli jesti, se je grofica pokrižala, Marija, vzgojiteljica in dimnikarčka so jo posne- mali.

»Naj nas Bog blagoslovi!« je rekla. »In zdaj, draga moja, počastita zajtrk in se nič ne sra- mujta.«

»Dala vama bom dober zgled,« je dodala Ma- rija z zvonkim smehom in vzela slaščico, ki je bila videti polna smetane.

Navzlic temu osrčenju pa dečka, rdeča ko kuhana raka, zmedena in ginjena ne bi počastila

zajtrka, če bi se ne bila bala, da razžalita dobro grofico in njeno hčerko.

Cas je bežal kakor razkošne sanje in Plezaček je želel, da se ne bi té nikoli končale.

In ko je grofica ob slovesu izročila fantoma kot nagrado krasen zlatnik in vsakemu srebrn tolar, s težavo izbrbrala nekaj besed v zahvalo; tako zelo sta bila osupnjena. Opetekajoč sta sto- pala za Jakobom, ki ju je spremil do drevedne poti in jima naročil, naj se takoj vrmeta domov, da ne bi izgubila denarja, ki sta ga imela v žepu; kajti nista bila vajena žlahtnih vin grofici mize in čeprav nista pila mnogo, sta se opotekala ter imela omelegno glavo.

Dimnikarčka sta obljubila, da bosta ubogala. Toda kmalu sta zgrešila pot in mesto, da bi šla proti domu, sta se napotila nevede proti rečni sipini.

Ker sta imela jezik bolj razvezan kakor noge, sta jela glasno govoriti o raznoterih darovih, ki jih bosta prinesla Grilki, materi Kabel in nesrečnemu Pantalonu, obenem z zlatnikom, ki sta ga imela v žepu.

In smejala sta se, smejala od srca.

Obšla ju je skušnjava, da bi občudovala krasni zlatnik. Sedla sta na klopi, vzela zlatnik iz žepa ter ga začela vrteti na dlani, da bi videla njegov sij in bi se prepirčala, da se jima ni sanjalo.

Medtem pa se nista zavedala, da ju nekdo opazuje.

Neki stražnik je že več minut stopal za nji- ma, ni pa dobro doumel njihov razgovor, ker sta se pogovarjala smeje se. Toda čudno se mu je le zdelo, ko ju je videl, da se smejata, se vsak hip sporekata in kolovratita, kakor da bi bila pijana.

In ker se je v njihovih rokah svetil zlat ko- vanc, je sumil, da sta jo fanta nekomu grdo za- godla.

Prav tiho se jima je približal in ju trdo za- grabil za ramena.

»Kanaliji! Kje sta ukradla zlatnike?« je vprašal.

»Moj je! Moj je!« je zavpil Plezaček zbežan in obupan ter stisnil roko v pest, da mu ne bi odnesli njegovega zaklada.

»Da... naša sta... pustite ju,« je dejal tudi Balin, »podarilo so ju nama.«

»Pripoveduj to komu drugemu, grdi gobec!« je odvrnil stražnik. »Hajdi, pojdit z menoj.«

»Kam?«

»Tja, kjer so usmovici vajine sorte.«

Plezaček ni ničesar razumel. Začel se je jokati. Toda Balin je spričo policajevega odgovora vzkipel od jeze.

»Nikakršna tatova nisva; poštena fanta sva. Pazite, da se naju ne dotaknete, sicer vam raz- bijem črepinjo!«

In začel je obkladati stražnika s pestjo, brčami in zobmi, tako da je bil ta prisiljen vkleniti ga, medtem ko mu je neki tovariš tekel na pomoč.

Zdi se nam primerno povedati, da je Balin dvignil roko k takemu početju, čeprav je bil vajea mesta in je vedel, da se s stražniki ni šaliti.

Dimnikarčka so trdo prišli za roke in ju gnali skozi množico na policijo.

Mnogo, ki so jih srečavali, so vpraševali, kaj sta storila ta dva fanta s svojima svojniskima obrazoma.

»Kradla sta,« je odgovarjal stražnik, »in za- pravila del denarja s tem, da sta se upijavila na žive in mrtve. Ali ne vidite, da ne moreta stati na nogah?«

(Nadaljevanje prihodnjic.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Baron Žiga Cojz

Cojzov rod je italijanskega izvora. Oče Zige Cojza Michelangelo Cojz je prišel iz Bergama v severni Italiji v Trieste kot trgovec srednjih razmer. Z bistrim umom in z neutrudljivo pridnostjo si je pridobil tako premoženje, da je za časa Marije Terzije veljal za enega najbogatejših meščanov. Državi je poklonil 40.000 goldinarjev ter je bil v zahvalo imenovan za barona s prilikom Edelstein (kar pomeni žlahtni kamen; isto pomeni ime Cojz (Zois), zola namreč pomeni v toskanskem narečju biser, drag kamen). Oče Michelangelo se je po smrti svoje prve žene poročil s Slovenko pl. Kapusovo. 23. novembra 1747 se jima je rodil sin Ziga. Kmalu po njegovem rojstvu se je oče preselil v Ljubljano, kjer je imel trgovino z železom. Ziga je v Ljubljani dobil prvi pouk. Višje študije je obiskoval v plemiški akademiji v italijanskem mestu Reggio, ki leži pod etruščanskimi Apenini v nižini reke Pada. Po dovršenih uklih se je vrnil v Ljubljano, kjer je prevzel očetovo trgovino z železarskimi izdelki ter vodstvo rudnikov in fužin. Toda že zgodaj je začel bolehati. L. 1779 je hudo zbolel za protinom. Od l. 1789 ni mogel več iz Ljubljane in od leta 1797 ni več zapustil stanovanja. V velikem stanovanju, ki je obsegalo 17 sob, se je vozil na stolu s kolesi, ki ga je sam izumil. Umrl je 10. novembra 1819, torej isto leto kakor pesnik Valentin Vodnik.

Cojz je nadaljeval delo, ki ga je započela druga »Akademija delavnih možk«, ki pa je zaradi nesoglasij med svojimi člani razpadla.

Cojz se je od članov te druge »Akademije« v marsičem ločil. Kakor je znano, je druga »Akademija« razpadla zaradi nesoglasij med učeniški redovniki in posvetniki, ki so zamerjali redovništvo kot nekaj nemodernega. V tem se je pojavila v slovenskem kulturnem življenju silna nova moč: baron Cojz.

Mati je mlademu Cojzu že zgodaj vcepila ljubezen do slovensčine in slovenskega ljudstva. Cojz je odlično govoril slovensko, kar je bilo za one čase pri visoki gospodi, h katerim je Cojz pripadal, velika redkost. Ko se je vrnil z akademije v Reggio in je prevzel očetovo podjetje, je takoj začel organizirati naše znanstveno in leposlovno delo. Spoznal je, da je treba slovensčini širiti obzorje, da potrebuje ljudstvo v svojem jeziku pisanih knjig, ki bi ga seznanjale z gospodarskimi vprašanji, mu nudile primerno leposlovno čtivo in ga učile govoriti čisto slovensko govorico. Prvo, kar je bilo potrebno za tako široko zamišljeno kulturno delo, sta bila znanstveno napisana slovnica in slovar slovenskega jezika. Cojzovo zamisel o znanstveni slovnici je uresničil šele Jernej Kopitar. Za zbiranje gradiva za slovar je Cojz navdušil Vodnika, ki tudi ni mogel dokončati dela. Vodnikov rokopis so nato obdelavali Levstik, Cigale, Pleteršnik, dokler mu ni slednji dal končnoveljne oblike. Pleteršnikov slovar je v osnovi Cojzova zamisel.

V želji, da bi zbudil spečo slovensko znanost in književnost, je pregovoril Tomaža Linhart, da se je vrnil v domači svet, da je začel pisati obširno slovensko zgodovino in slovenske drame. V Vodniku je budil pesniške darove, ki so že skoraj utihnili, skratka, na vseh področjih je bilo čutili Cojzovo podjetnost in pobudo.

Z veliko ljubeznijo je zbiral slovenske luteranske in poluteranske knjige ter tako omogočil, da so pisatelji njegove dobe postavili slovenski jezik na temelj starejših piscev.

Široko izobražen in pesniško nadarjen je lahko dajal književnikom svojega kroga mnogo pobud. Kar se tiče pesništva je imel nazore svoje dobe, nazore prosvetljenstva; ki je ljubilo poučno, razumsko pesem in ki so njegovi vzori bili pesniki

Kdor rad bere »Domoljuba«, ima najcenejše razvedrilo!

starih Grkov in Rimljanov. Cojz je izvrstno poznal italijansko slovstvo, nekoliko manj nemško. Od nemških pisateljev je nanj vplival Herder, pri katerem se je naučil spoštovati narodno pesem in preprosti ljudski jezik. Kot dijak v Reggio je napisal niz pesmi v italijanščini, pozneje je prevajal v Ljubljani popevke italijanskih pevcev v slovensčino. Slovenske pesmi so pri opernih predstavah vedno vzgale ljubljansko občinstvo. Prevedel je tudi Bürgerjevo pesem »Lenora« kot zgled, kako je treba pesniti v duhu narodne pesmi.

Cojz je imel izreden organizatorski talent. Umel je držati skupaj slovenske kulturne delavce, jih navduševati za visoke cilje narodnega prebujenja, jim deliti naloge, svetovati in podpirati na vseh koncih in krajih. Opiral je slovenstvu okno v svet, opozarjal naše kulturne delavce na dogodke v Evropi, na nova duhovna gibanja in kazal na vlogo slovenske kulture, ki jo mora sredi vseh novih trenj in gibanj zadržati.

Po svojem poklicu je bil Cojz gospodarstvenik, veletržec in veleobrtnik. Ko se je v letih 1775 do 1777 nenadoma poslabšala slovenska trgovina z železom, je ta nad vse podjetni in iznajdljivi mož napel vse sile, da reši domače gospodarstvo poluma. Inozemel so grozili vdreti k nam s svojimi izdelki. Cojz pa je poklical v Ljubljano izvedence: fužinarje in rudoslovce ter je z njim preiskaval tuje blago ter skušal dvigniti, obogatiti s tujimi izkušnjami, domače izdelke do višje kakovosti. S tem namenom je potoval sam po Nemčiji, Holandiji, Angliji, Franciji in Italiji, obiskoval rudnike, topilnice in tovarne železnih izdelkov, se posvetoval s učeniški rudoslovci in kemiki ter obenem neumorno študiral rudarstvo in fužinarstvo. Pri tem je napredoval v toliki meri, da je tudi izven domovine zasluž kot strokovnjak. Sloviti rudoslovce Werner je imenoval neko rudnino po Cojzu »zoisite«.

Skrb za blagostanje domovine pa se ni omejevala le na področje železarstva. Bil je med prvimi, ki se je zanimal za osušitev ljubljanskega barja in je delal načrte zanj. Ko je bil šele 25 let star, ga je Kmetijska družba naprosila, naj jo podpira z umom in dejanjem. Cojz se je za kmetijstvo zanimal vse življenje. Za časa lakote, ki je nastala po francoskih vojskah pri nas, je nakupil na Češkem seme posebne vrste ajde, ki je odporna proti mrazu in slani, ter ga je delil med ljudstvo. Nove ajde se je prijel ime »cojzaj«.

Kot mnogo takratnih ljudi je Ziga Cojz zanimala prosta narava. Okrog svojih fužin je prehodil vse hribe in doline. Poseben ljubljenec mu je bil sivi Triglav. Rad je stopil na svojih potovanjih v bajtice revnega delavca ali borpnega rokodelca in povpraševal, kako se pravi temu ali onemu orodju; povsod so ljudomilega moža sprejemali z veseljem. Podpiral je reveže na vse strani.

Cojz je bil velik organizator slovenskega življenja in književnosti, v znanosti in gospodarstvu. Škoda, da ni delo tako izrednega moža rodilo vseh tistih sadov, ki bi jih lahko. V mladih letih se je Cojz navel nazorov francoskih enciklopedistov (skupnosti brezverskih učenjakov, ki so povzročili s svojimi spisi francosko revolucijo) in tako ni dovolj cenil plodne zveze med Cerkvijo in kulturnim življenjem. Ločil je kulturno življenje od mogočnega stebra vsake kulture — Cerkve ter vnesel v našo kulturo duha posvetnosti, ki končno razruši vsako kulturo. Njemu samemu sta visoki duh in široka izobrazba branila delati očitne krivice Cerkvi, toda tisti, ki so to nadaljevali, kar je on začel, so šli od Cerkve stran in pri tem zagazili v plitvost. To pa je bila neprecenljiva škoda za vse slovenstvo. Kako drugače bi uspevalo slovenska kultura, če bi se slovensko narodno navdušenje mladoslovenske dobe družilo s tako visoko in evropsko kulturo, kakor je vladala pri nas za Cojzove dobe največ po zaslugah učenih redovnikov iz Družbe Jezusove.

ZA FANTE OD FARE

IZ DNEVNICA SPORTNIKA TOMAŽA

II.

Izmed vseh predmetov, katere nam je napovedal razrednik v prvem razredu gimnazije, me je najbolj zanimala telovadba. Po prvih urah telovadnega pouka pa sem bil hudo razočaran. V kotu telovadnice so stali drogovci in bradije, mi pa smo se učili samo korakati in proste vaje. Profesorja nisem upal prositi, da bi nas pustil tudi na drog ali bradijo, pač pa sem skočil na orodje, kadar smo bili brez nadzorstva. Če sem bil zaradi tega kregan, mi je bilo strašansko hudo, vendar sem izkoristil vsako priložnost za to, da sem še kaj poskusil ali kaj pokazal.

Kmalu sem se prepričal, da so v razredu trije, štirje boljše telovadci od mene. Nisem mogel prenesti tega, da bi se mestni gospodiči postavljali s svojo močjo in pogumom. Moram jih dehiteti in prehiteti! Skoval sem načrt, da si postavim doma za vodo svojo bradijo. To je bilo tem lažje, ker sem se vsak dan vozil z vlakom domov.

Posekal sem dve mladi smreki, ju olupil in ostrugal, zabil v zemljo štiri kole in si postavil prvo bradijo. Dan za dnem sem obiskoval svojo ljubljeno stvarico in se tako vneto uril, da sem se kaj kmalu naučil marsikatero lepe vaje. Na dan ne sem dobil utrjeno kožo z žulji, mišice na rokah pa so začel nabrekati. S šolo nisem imel posebnih skrbi. Spoštljivo sem poslušal profesorje, pridno pisal naloge in končal prvi razred z odliko. Veliko bolj vesel pa sem bil svojih domačih uspehov na bradiji, ki so se mi zdeli neprimerno važnejši. Z otroci je pač vedno tako, da ne znajo ločiti vrednot in da so z vsem sreem le pri nalogah, katere si sam postavljajo.

O velikih počitnicah sem si postavil tudi drog. Uril sem se brez vaditelja. V enem samem letu sem postal tako močan, da mi je obleka čez prsa postala pretesna. Če sem poskušal drzne vaje, pri katerih bi bila potrebna pomoč, sem si nanosil se na, da ne bi padal na trdo. Kljub temu se je marsikaj zgodilo, da sem se udaril ali prevrnil, da sem moral več dni čakati, da so prenehale otekline ali bolečine.

O pravih telovadbah sem imel le malo pojma. Nikdo mi ni povedal, da telovadci ne smejo kaditi in piti alkoholnih pijač; tudi nisem vedel, da na gre napenjati mišice takoj po kosilu. Pameten šolevec pa si s časom sam postavi pravila. Izkušnja ga izučil. Telovadec čuti, da postane po dveh kozarcih vina nezanesljiv in se po dolgotrajnih izkušnjah tudi prepriča, da mu jemlje kajenje tisto svežost, ki je potrebna za najtežje vaje.

V otroških letih me nogomet ni prav nič zanimal, smučanja pa pri nas sploh nisem poznal. Pač pa smo radi plavalji, metali kamenje, lezali in skakali. Gojili smo tudi skok s palico. Bambusovih palic seveda nisem poznali, pač pa smo začeli kot otroci s suho sončnico, pozneje pa s smrekovim kolom. To, kar razumemo dandanes pod »sportom«, se mi je zdelo igračkavanje, telovadba na orodju pa nekaj zvrženega. Nikoli se nisem vprašal, zakaj vse to? Najbrže telovadijo fantički zaradi tega, ker se z tepimi in nenavadnimi vajami na orodju najlažje postavljajo.

Po treh letih domače telovadbe za vodo sem poznal že vse telovadske odličnice daleč naokrog. Obiskovalji smo se in se učili drug od drugega. Ko se me povabili na prvo telovadno prireditev, se mi je zdelo, da se približuje velik praznik. Odločil sem se, da bom nastopil samo na bradiji. Setavljal sem si težko vajo in se uril dan za dnem. Dan pred odhodom sem se še okopal, sečil nove telovadske copate in nadziral likanje telovadne obleke. Zbral sem toliko denarja, da je bilo za režijsko vožnjo in pol kosila, vzel majhen zavojček in sedel na vlak.

Nesreča pa je hotela, da me je tik pred nastopom povabil občinski tainik na pivo. Kdo bi se v vročini branil prijetne pijače? Popil sem velik vrč in se postavil na konec vrste. Močno mi je udarjalo srce, ko smo korakali ob zvokih godbe proti sredini telovadnice. Zdelo se mi je, da me vsi gledajo in da bodo opazili vsako napako. Napel sem prsa, dvignil glavo in odločno stopal za vrsto izkušenih orjakov. Komaj sem slišal, kako so gledalec plokalj vsakemu posamezniku. Misli sem le na svojo vajo in v trepetajočem pričakovanju ča-

Nadaljevanje na 12 strani zgoraj.

PRAVNI NASVETI

Starostno zavarovanje. G. M. K. Starostno zavarovanje delavcev, ki je bilo uvedeno s 1. septembrom 1937, je še vedno v veljavi. Vendar za dosego rente ni zadosti, da dosežete starost 70 let, smpak morate v času od 1. 9. 1937 dalje do izpolnjenega 70. leta svoje starosti imeti vplačanih najmanj 500 tedenskih prispevkov, kar boste imeli, če boste ves čas zaposleni, šele leta 1947. Če ste pa že sedaj obnemogel in ne morete več opravljati svojega dela, lahko zahtevate, da se vam prizna onemoglostna renta. Do te rente imate pravico, če ste od 1. 9. 1937 dalje vplačali vsaj 200 tedenskih prispevkov. Če ste bili od 1. 9. 1937 dalje vsaj skozi 4 leta in 8 tednov zaposleni in prijavljeni v zavarovanje pri OUZD, so bili s tem za vas vplačani tudi predpisani prispevki za starostno zavarovanje. Zahtevo na izplačilo rente stavite pri OUZD, ki bo potem pokrenilo potreben postopek za ugotovitve vaše onemoglosti in pravico do rente.

Ukinjena invalidnina. Že v letu 1939 ste zaposlili za priznanje invalidnine po v svetovni vojni padlem sinu. Januarja meseca 1941 ste prejeli tozadevno rešitev ljubljanskega okrožnega sodišča, ki vam je pravico do invalidnine in draginskih doklad priznalo. Denarja pa niste dobili še nič nakaznega. Po lanskoletni vojni spomladi ste bili zasedeni od Nemcev. Pri občini ste pokazali odlok ljubljanskega okrožnega sodišča in kmalu ste do-

Zahvala

Podpisani **PALČIČ JANEZ**, Vrhnika 44 pri Starem trgu se najlepše zahvaljujem upravi »Domoljubac« za izplačano mi podporo v znesku

380 lit

ob priliki požara moje hiše.

»Domoljubac« najtopleje priporočam vsakomur.

PALČIČ JANEZ
Vrhnika 44, Stari trg pri Rakeku

bili nakazano tudi podporo, ki je v prvem mesecu bila enaka kot določena v odloku, v drugem mesecu pa podvojena, potem pa ste prejeli celo štirikratni znesek. Ko je vaša vas prišla v Ljubljansko pokrajino, pa niste prejeli več nobene invalidnine. Vprašali ste na sodišču, zakaj vam je bila ustavljena invalidnina in so vam povedali, da vaša odločba še ni potrjena od Vrhovnega invalidskega sodišča in da zato ne more še finančna direkcija nakazati podpore. Vprašate, kako se vam je smela že nakazana invalidnina ustaviti. — Na ozemlju Ljubljanske pokrajine veljajo še vsi stari zakoni. Po invalidskem zakonu iz leta 1908 pa je potrebno, da Vrhovno invalidsko sodišče v Belgradu potrdi prvostopno odločbo in šele potem sme finančna direkcija izplačevati invalidnino. Ker Vrhovno invalidsko sodišče v Belgradu ne posluje več za ozemlje, ki spada v Ljubljansko pokrajino, je potrebno, da se ali spremeni invalidski zakon ali pa, da se osnuje Vrhovno invalidsko sodišče v Ljubljani. Dokler tega Vrhovnega sodišča v Ljubljani ni, so vse invalidske stvari dokončno nerešljive in morajo vsi prizadeti čakati, da oblast potrebno ukrene. Če so pa nemške oblasti vam na vašo odločbo okrožnega sodišča plačevale invalidnino in jo celo spremenjenim razmeram primerne povečale, je bilo to le vam v korist. Ne morete pa iz tega izvajati pravice, da vam mora tukajšnja

Nalagajte denar v solidnem zavodu, v

Hranilnici in posojilnici z. z. n. j. V Ribnici

Zavod daje posojila pod najugodnejšimi pogoji
Posluje v lastni hiši poleg deklishe šole

oblast iste zneske plačevati kot so jih vam plačevali Nemci.

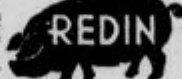
Zakupnina. P. A. Z. Š. Če nimate z lastnikom njive kakega posebnega dogovora glede trajanja zakupne dobe, vam lahko doseđanji zakup na pol leta odpove. Zakupniki njiv niso zaščiteni kot so najemniki stanovanj in vam lahko lastnik zakup njive odpove ali pa tudi najemnino poviša. Če je lastnik njive odsoten izven države, ima pravico odpovedati ali povišati zakupnino njegov oskrbnik, ki ga je bodisi še sam lastnik za to pooblastil ali pa ga je sodišče za to postavilo. Ker niste zaščiteni, vam svetujemo, da se s skrbnikom prijateljski pogodite in domaknete na najemnino toliko, kolikor so pač tudi pridelki porastli na ceni.

Obljubljen zakon in nezakani otrok. I. S. S. Fant je dekletu obljubil zakon in je dekle dobila nezakonskega otroka. Fant noče poročiti dekleta in se zagovarja, da je tak italijanski zakon, da mu ni treba se poročiti in da plača le 500 lir in da je potem tudi prost vseh kazni za otroka. Vprašate, ali je to res, ker mati sama ne bi mogla preživljati otroka. — Pri nas veljajo še vsi stari zakoni. Tudi po naših zakonih ni mogoče fanta prisiliti, da bi dekle poročil, čeprav ji je obljubil zakon. Vendar, če je fant zapejal dekle pod obljubo zakona in dane obljube ni izpolnil, potem je imelo dekle še tekom 3 let pravico tožiti fanta za odkodnino zaradi neizpolnitve obljube. — Fant je kot nezakonski oče dolžan, da skrbi za preživljanje otroka. Če fant prostovoljno ne mara nič prispevati za otroka, vam svetujemo, da gre dekle k domačemu okrajnemu sodišču in tam naj pove, kdo je oče otroka. Sodišče bo tistega pozvalo k zaslišanju. Če bo priznal očetovstvo, bo sodišče potem takoj tudi določilo, koliko bo moral plačevati mesečne preživnine. Če pa tisti fant očetovstva ne bi priznal, ga bo moral otrok po varuhu tožiti na priznanje očetovstva in na plačilo preživnine. V tej pravdi bo pač glavna priča otrokova mati, ki bo tudi pod prisego zaslišana in bo morala povedati, kdo je otrokov oče.

Preizkušena redni prašek

»REDIN« za prašiče

Pri malih prašičih pospejuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje ravnih bolezni. Večji prašiči pa se čudovito hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadoštuje se 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek L. 6.—, po pošti L. 10.—, 3 zav. po pošti L. 22.—, 4 zav. po pošti L. 28.—. Mnogo zahvalnih pism. Pasite: Pravi »REDIN« se dobi samo s prono sliko

Predeja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali drugu, ker si prihranite poštnino. — Naročniki iz Trista in Gorizia province morajo poslati denar vnaprej.

Črni gaber

kupim

vsake množino po ugodni ceni

Ponudbe je potrebno prislati takoj na upravo »Domoljuba« pod številko 13152.

Brzoparilnike, gnojilne črpalke, Gama,

s 10 letno garancijo nudi

Podržaj Ciril, lg 147

pri Ljubljani

Stava. Gropa in Zop sta šla stavit, da Gropa ne bo štirinajst dni jedel in ne štirinajst noči spal. Hudomušnji Gropa je stavo dobil. Kako to? Ker je ponoči jedel in podnevi spal.

Tovarištvo. Podčastnik razlega rekrutom vojaško tovarištvo: »Vojaki si morajo biti vsikdar tovariši. Tvoj tovariš sedi na primer pri zajtrku in nima še osnažene puške, ko nenadno zatrobi alarm. Kaj bo storil v takem slučaju, Jaka? — »Njegov zajtrk bom pojedel, da bo lahko hitro osnažil puško.«

Za pomlad 1942

Vam nudi železnina in zaloga poljedelskih strojev

Fr. Stupica, Ljubljana

Gospodarska cesta 1

razne poljedelske stroje in orodje, brane in pluge, črpalke in cevi, gnojilne črpalke in razpršilnice, štedilnike, vozne dvigalnice, kote vseh vrst, vse predmete za kopačnice, mreže za ograje, gospodinjke potrebščine, nerjaveči jedilni pribor, čebelarstvo orodje itd., itd.

Nakup starega železa in drugih kovin

Ljubeznivost. Ona: »Preden si me vzel, si me imenoval angelčka, sedaj pa mi nočeš kupiti nič kloubka.« — On: »Pa, dragica, angelčki ne nosijo kloubčkov.«

Mali oglasnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po besedah, in sicer plača tisti ki išče službe L. 0.20 za besede; v ženitvenih oglasih in dopisih beseda L. 1.—; v vseh drugih oglasih stane beseda L. 0.80. Vsem oglasom se pristoje še oglasni davek. Namajšji znesek L. 7.— za ženitvene oglase L. 20.—. Redni Domoljubovi naročniki plašajo polovico manj pri oglasih gospodarskega značaja.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

150 lir tedensko

lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem. Pošljite mi znamko za odgovor. — Jos. Batič, Ljubljana VII.

Fige in brinje

ima stalno na zalogi po najnižji ceni trdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Aškerčeva ul. 1.

1000 lir nagrade

dam onemu, ki mi sporoči, kje se nahaja črn konj, zadnji dve nogi v binclju beli, na glavi lisa, šig štev. 25. — Rome Franc, M. Lipoglav 7, p. Šmarje-Sap.

Hlapca

na kmetijo sprejemem. Dremelj A., gostilna, Lavrica št. 11 - Daljnava vas.

Brinje - istrsko

lepo, zdravo imam na prodaj. Ed. Pišter, Vrhnika.

Kdo je koga natepel? Odvetnik: »Gospa, od česa imate tisto modro liso na nosu?« — Ona: »Mož me je pretepal.« — »Zakaj ga ne naznanite sodniji?« — »Saj ga bom, ko pride iz bolnišnice.«

Vzrok. Gospa je odslovila kuharico. Prijateljice jo vprašajo po vzroku. »Bila je prosnažna!« — »Prošana? In zato si jo odpustila?« — »Da! Vse je dišalo po mihi.«

»Domoljube stane 20 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubac«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljubac«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.